

Lautakunnat
Toimialat

VUODEN 2022 TALOUSARVION JA VUOTEEN 2024 ULOTTUVAN TALOUSSUUNNITELMAN LAADINTAOHJEET

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös kolmea tai useampaa vuotta koskeva taloussuunnitelma (suunnittelukausi), jonka ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa valtuusto hyväksyy kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Jos taseen alijäämää ei saada katetuksi suunnittelukautena, taloussuunnitelman yhteydessä on päätettävä yksilöidystä toimenpiteistä (toimenpideohjelma), joilla kattamaton alijäämä katetaan valtuuston erikseen päättämänä kattamiskautena (alijäämän kattamisvelvollisuus).

Talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan merkitä brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Siihen tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

Talousarvioesityksen laadinnan perusteet

Kuhmoisten kunnan vuoden 2022 talousarvion laadinnassa henkilöstökulut lasketaan vuonna 2021 maksettavista palkkasummista. Käyttötalouden menojen suunnittelussa toimialojen tulee noudattaa 0 %:n kasvua vuoden 2021 talousarvion tasosta, pois lukien henkilöstömenojen ns. pakollinen nousu.

Kuntaliiton julkaiseman veroennustekehikon mukaan Kuhmoisten kunnan kunnallisverotulot vuonna 2022 ovat **6,3** miljoonaa euroa. Yhteisöveroa Kuhmoisten kunnalle arvioidaan tilitettävän **1,3** miljoonaa euroa ja kiinteistöveroa **1,5** miljoonaa euroa. Yhteensä kunnan verotuloiksi arvioidaan vuonna 2022 **9,1** miljoonaa euroa. Veroennusteen mukaan Kuhmoisten kunnan kokonaisverotulojen arvioidaan laskevan 1,03 % vuoden 2021 tasosta. Veroennustekehikko päivittyy syksyn 2021 aikana. Edellä mainittujen ennusteiden laskennassa on käytetty kunnan vuoden 2021 veroprosentteja.

Kuhmoisten kunnan valtionosuuksien kokonaismääräksi on arvioitu yhteensä **9,3** milj. euroa, joka perustuu valtiovarainministeriön (VM) antamaan arvioon. VM:n laskelmassa kunnan peruspalveluiden valtionosuus olisi **8,0** milj. euroa ja verotulojen kompensaaation osuus **1,4** milj. euroa. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuuden palautukseksi on kehyksessä budjetoitu **94.000** euroa.

Talousarviokehityksen laadinnassa on hyödynnetty vuoden 2021 talousarviolukuja sekä vuoden 2020 tilinpäätöslukuja.

Talousarviokehityksessä palkkoja on muutettu siten, että viranhaltijoiden ja työsuhteisten kuukausipalkkojen tileissä on vain vakituisen henkilöstön palkkakustannukset. Määräaikaisten ja sijaisten palkat budjetoidaan omiin tileihin, niitä ei saa sisällyttää vakituisen henkilöstön palkkamenoihin. Palkkojen talousarviokehityksessä on huomioitu nykyiset määräaikaisten ja sijaisten palkat. Toimialan tulee tarkistaa määräaikaisten ja sijaisten palkat vuoden 2020 periaatteiden mukaisesti.

Palkkojen sivukulut ovat keskimäärin **26** %, joka lasketaan tallennetuista palkoista atk-järjestelmää hyväksi käyttäen eri sivukulujen tileille.

Kirjanpitolain mukaan menot ja tulot on jaksotettava suoriteperusteen mukaisesti. Myös talousarviossa määrärahat ja tuloarviot esitetään suoriteperusteisesti. Sisäiset erät otetaan määrärahoihin ja tuloarvioihin mukaan. **Sisäiset ja laskennalliset menot ja tulot budjetoidaan yhteistyössä taloussihteerin kanssa, jotta saadaan varmistettua niiden tasapaino.** Materiaalien ja palvelujen hinnat huomioidaan verottomina kuten vuoden 2021 talousarviossa. Arvonlisävero huomioidaan kuitenkin menoissa, jotka eivät kuulu vähennys- eikä palautusjärjestelmän piiriin.

Talousarvio- ja taloussuunnitelmaesityksen sisältö ja esitystapa

Määrärahat

Käyttötalousoosaa koskevat talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitykset tehdään käyttösuunnitelmatasolla toimialoille jaettaville lomakkeille manuaalisesti kynällä. Lomakkeissa on käyttösuunnitelmatasoinen ”Raami”-sarake, jossa talousarviokehityksessä oleva määräraha näkyy valmiina. Manuaalisesti tehtäessä ”Muutos raamiin”- sarakkeelle laitetaan uusi muutettava määräraha ja ylliviivataan raami-sarakkeessa oleva määräraha. Talousarvioesitys on laadittava tilitasolla **10** euron tarkkuudella. Muille taloussuunnitelmavuosille merkitään euromäärät vain siinä tapauksessa, että ne poikkeavat talousarviovuoden luvuista. Lomakkeet tallennetaan taloussuunnittelujärjestelmään keskitetysti taloussihteerin toimesta. Lomakkeet toimitetaan taloussihteerille välittömästi, kun ne ovat valmiina syötettäväksi järjestelmään. Mikäli toimialat muuttavat palkkakustannuksia, niin sivukuluja ei lasketa erikseen, vaan uusi palkkasumma laitetaan järjestelmään ja järjestelmä laskee sivukulut automaattisesti. Taloussihteerin toimittama lomakkeen tallennuksen jälkeen muuttuneen talousarvioraportin jatkokäsittelyä varten.

Kuntien ja kuntayhtymien JHS 192 suositus on päivitetty ja se tuli voimaan 1.1.2021. Tämän johdosta myös vuoden 2022 talousarvio laaditaan uudella kustannuspaikka- ja tilirakenteella. Toimialat laativat talousarvion vuoden 2021 pohjiin, jolloin taloussihteerin syöttää luvut taloushallinnon järjestelmään uuteen kustannuspaikkarakenteeseen.

Tavoitteet

Kunkin tulosalueen osalta selvitetään erillisellä paperilla suunnittelukauden vai-
kuttavuus- ja tuotantotavoitteet ja niiden saavuttamiseksi suunnitellut toimenpi-
teet. Kunnan talousarvion laadinnasta annettu suositus edellyttää valtuuston sito-
vien tavoitteiden merkitsemistä talousarviokirjaan. Talousarviosuosituksen mu-
kaiset toimialakohtaiset tavoite- ym. tekstilomakkeet löytyvät verkkoasemalta
”Talousarvio 2022” -kansioista. Lisäksi asetetaan lukumääräiset suoritettavoitteet
suunnitteluvuosille 2023 - 2024. Näiden tavoitteiden lisäksi hallintokunta voi esit-
tää perusteluina ja informaationa myös muita tavoitteita. Sekä vaikuttavuus- että
tuotantotavoitteet tulee määritellä siten, että niiden toteutumista voidaan mitata ja
arvioida. Tavoiteasettelussa tulee kiinnittää huomiota siihen, etteivät tehtäväkoh-
taiset tavoitteet ole ristiriidassa koko kuntaa koskevien tavoitteiden/strategian
kanssa tai että eri tehtävien tavoitteet eivät ole ristiriidassa keskenään. Tavoittei-
den tai tavoitekokonaisuuksien tulee olla oleellisia perustoiminnan kannalta.

Henkilöstösuunnitelmaa laadittaessa noudatetaan seuraavaa järjestystä:

- nykyiset virat ja toimet / muutokset
- uudet virat ja toimet

Talousarviota laadittaessa hallintokuntien on myös tehtävä selvitys siitä, miten
monta sijaista/määräraikaista työntekijää määrärahoilla on tarkoitus talousarvio-
vuoden aikana palkata.

Investointihankkeiden osalta lomake tulee täyttää erikseen jokaisesta hank-
keesta. Alle **10.000** euron suuruisia hankkeita ei esitetä investointihankkeina,
vaan ne esitetään käyttötalousmenoissa. Vuotuiset määräraha- ja tuloarvioesi-
tykset -kohdassa esitetään hankkeen kokonaiskustannukset ajoitettuna suunni-
telmakauden eri vuosille. Myös investointikohteeseen saatavat rahoitusosuudet
ilmoitetaan. Lomakkeilla olevista investointihankkeista tehdään yhteenveto ja ne
kerätään valtuustotason kokonaisuuksiksi kuten aikaisempinakin vuosina.

Investoinnin vaikutus käyttötalouteen -kohdassa ilmoitetaan hankkeen arvioidut
vuotuiset käyttömenot ja -tulot. Rakennuksen osalta investointimenoa ovat uudis-
rakennusten lisäksi peruskorjausmenot ja käyttömenona käsitellään muut kuin
peruskorjausmenot.

Lisäksi kunnanhallitus antaa hallintokunnille oheisen liitteen mukaisen tuloperus-
teisen tavoitetalousarvion ohjeeksi vuoden 2022 talousarvion laadinnassa siten,
että raamiehdotusta ei saa ylittää ilman perusteltua syytä.

Lautakuntien hyväksymät talousarvioesitykset on toimitettava hallintojohtajalle
viimeistään **pe 22.10.2021** mennessä.

KUHMOISTEN KUNNANHALLITUS

Sanna Luukkanen
va.kunnanjohtaja